

המצפה

עתו שבועי

כר עניני דתים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה עם
ההוספה הספרותית החדשית
רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה . . . . . 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

באשכנז:
לשנה . . . . . 8 כתרין

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית
אין להתום.

אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הונרות לנפטרים
לפי נדל השטח

כרכת מ"ט חצי הכתר. כראש הנלוין
שנ בתרים.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיר לא
רק שם מקומו החדש, ב"א נס שם
מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נימר 76.918
האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה
„HAMICPE“
ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków.
(כחין לארץ להוסף: Oesterreich.)

Kraków, 13 Marca 1908.

גליון יא.

קראקא, י' אדר ב' פ' ויקרא הרס"ח.

הנני כי קראת לי!

בגליון האחרון של „העולם“ פרסם ש"י איש
הורוויץ הוזהרה, שאחזק את דברי, שכתבתי עליו
ב„המצפה“ גליון ז', בתעוררות ובהובחות, שיש בהן
ממש (בלומר לא במאמריו המיסיונריים ב„השלח“
וכ„העולם“) או שאחזור מדברי באופן גלוי. ואם לא
אמלא דרישתו זאת, אזי יהיה מוכרח להכוע אותי
לדין בעון רבה רעה.

טוב הדבר! בעתו פרסם את האולטימטום הזה,
הנני מזוין לקרב! עתה לא רק שלא אחזור מדברי,
אלא אני חוזר ומאשים אותו. כי הוא כנגד מיסיונר
פשוט ואין לו מה לבקש בספרות העברית ומכל
שכן בעתון ציוני, המהקים בכסף השקלים. עתה יש
לי לא רק תעוררות והובחות, לחזק את האשמה
הזאת, כי-אס גם עדים נאמנים מוכנים ומוזמנים
להעיד עליו כביד של עושים, כי הוא מיסיונר.
אם הוא מקבל שכר בעד עבודתו המיסיונרית, מובן
מאליו, שלא אוכל לברך, אלה הם דברים שבצנעה.
העדים לא ראו מסירת כסף מיר ליד כמכחול
בשפופרה, לכן לא אמר, שסכר עצמו, אע"פ שמעולם
לא נשמע, כי מיסיונר יעבר חנם רק „בשביל עוה"ב".
אך כי ש"י הורוויץ הוא מיסיונר פשוט ויש לו מנע
עם מיסיונרים אחרים, על זאת יעידו העדים כביד
של עושים ויקרעו את מסוה הציונות וה„דאגה
לקיום היהדות“ מעל פניו. יהי נא מיסיונר בגלוי,
יגלה את צבעיו, אין מוחה בידו. אבל אל יתנגב אל
הוך ההסתדרות הציונית, לשים אותה לחרפה ולשנינה,

השנאה בקרב הבורוקרטיה הרוסית והעתונות הרוסית
נגד כל היהודים ע"פ הכלל כל ישראל ערבים זב"ו,
עד שנעשה מה שנעשה. הסבות האחרות הידועות
היו רק גפרית נוספת על התכורה העוממת, להרבות
את המוקד. וש"י איש הורוויץ הוא מן החברה היפה
הזאת, אשר ידיהם נגאלו כדמי אלפי יהודים נקיים!
כי להם, לעשירים, ישנן עצות להנצל. ש"י הורוויץ
יושב לו עתה בברלין ושוחק לכל המהפכה. עשרים
שנה עסק „הסופר העברי הכפואר“ הזה כהלואה
ברבית בעיר גליבוך באופן אכזרי. העיר התדלדלה
יותר ויותר והוא העשיר עשר גדול. ובכסף העשוקים
הזה, המלוכלך בדם ובדמעות, הוא ווצה לבנות
ספרות עכרית, להסית את בני הנעורים לשמר ולזכות
את ישראל בספרי ולהזון וכרומה. החמסן המיסיונר
הזה, שזהם את מחו כל ימיו ככצע מעשקות ורחץ
בדם עניים, מעז לעשות עצמו מושיע ישראל ולהכשיל
סופרים הגונים בנכליו!

ומה האמרו עתה אדוני קליינמן, ברייניץ,
סוקולוב ובן אביגדור, בעלי ה„מחאה“ נגד „המצפה“?
הגם ארעתי דהכי נכנסתם עם האדם הזה כרבנים
רק לשם חרות המחשבה וממאתם את שמכם הטוב
בעבורו? נסו נא עתה להגין בעדו! אז יצעקו לכם כל
ישראל: לכו רדו! אין לכם חלק ונחלה בהוכנו! אבל
בטוח אני, כי רק בשגנה נכשלתם באדם שאינו הגון,
וכאשר יבורר הדבר תספקו על ירך.

שמעון מנחם לור.

עורך „המצפה“.

כמרנל. הריני דורש איפא מאת ש"י איש
הורוויץ, להזמיןני לדין, בלי שום
אמת לא והשטמה. ואם לא יעמוד בדברו
אכריו עליו, כי הוא רמאי נבזה, גונב דעה הכריוה,
מוג-לב, ירא מאימת הדין ומחרפתו כי הגלה, בידעו
בגידתו בעמו האמלל.

ועוד אשמה אחת אני מאשים בגלוי את ש"י
הורוויץ ויואל נא להזמיןני לדין גם על זאת ואעיד
עליו עדים. הריני מאשים את האדם הזה, כי הוא
מלוה ברבית, עושק דלים אכזרי, שהביא בסכנה
ובצרה גדילה את אחיו יהודי רוסיא. עד כה לא
מצא אף סופר יהודי אחד עוז בלבו להורות על
האמת הזאת, הידועה רק ליחודים, הנאנחים והנאנקים
משכר לב על אחינו הנענים והנרדפים: כי
היהודים המלוים כרבית ברוסיא היו
הסבה הראשונה לכל השטנה והגזירות
הרעות, שנגזרו על היהודים שם זה
שלישים שנה ולכל הגרושים והפגרומים
הראשונים והאחרונים. ברוסיא אין חוק נגד הרכית
כמו באוסטריא ואין מעצור לחמס רודפי בצע, העושים
עשר מרמעות עשוקים. יהודים עשוקים ע"י מלוי
ברבית יפנו בצרהם אל ביהכ"נ ולפני ה' ישפכו
שיחם. אבל נוצרים תקיפים בעלי אחוזה, פקידים,
אפיצירים וכו', אם יעשקום רשעי ישראל ואין ביד
הממשלה להושיעם — יעשו דין לעצמם, ישמינו על
כל היהודים וידרשו דין עד שתוכרח הממשלה לגזור
גזירות קשות על כל היהודים ולחוקק חקים קשים,
המברילים אותם לרעה מכל יושבי הארץ. וכן רבתה

פיליטון.

הכושני.

בדיחה.

חזון נפרץ הוא, שבשביל דברים קלי הערך
תהווה מריבה ושנאה בין בני אדם; וכן קרה גם לשני
האחים צדוק ויצחק, כי ע"י ענין של מה בכך התלקחה
ביניהם קטמה.

„בשביל שטות“ — כמו שהיתה אמהר אשה צדוק
אומרה, והתעצבה ע"ז יותר מצדוק עצמו — באו
האחים לידי איבה ושנאה. כל אחד מהם היה מצפה,
שיקדים לו אחיו שלום ויעשה את הצעד הראשון לבקש
סליחה. צדוק חשב, כי על יצחק לקדמהו, באשר שהוא
עודנו רוק והוא בעל אשה, פנוי ונשוא נשוא קודם.
ויצחק אמר: אני הבכור, ואם גם פנוי, והוא — צדוק
הצעיר, על הצעיר לכבד את הבכור. ולפי שלא רצה
אחד מהם לוותר על כבודו נשארה האיבה ביניהם
בתקפה. ובל מה שארכה המחלקת, כן הוסיף השמן
לרקד ביניהם; והרצון הפנימי לשלום, אשר הרגישו
גם שניהם, חלף לאט לאט. ולמלאות את סאת שנאתם
התערבו בתוכם אנשי-בינים, נרגנים, מחרחרי ריב,
הולכי רכיל, ובמובן, מצאו גם בשניהם אזנים קשובות

סמוך לשלחנו ישב אחיו, וכפי הנראה היתה דעתו
כבר סבדחה, ורשמי שמחה פורים היו נראים בפניו
ואי אפשר היה שלא יביטו זה בפני זה. ואמנם גמר
בלבו, לבקש איזה מקום אחר; רק שנוני אחיו, אשר
קדמוהו בזה הרגע, הם עצרוהו על מקומו.

פתח יצחק ואמר: „אנשים קצרי הרוח, שאינם
יכולים לסבול הכל, להכ להשאר בביתם ולשתות
חמין החת יין“.

„א הא! החרוד הזה קלוע אלי“ — אמר צדוק
בשיוון נפש — ומבלי פנות אל המדבר קרא בקול
סמנזורי: „עקב! כוס יין הגנה מהשבעה וחמשים“.

ועתה ענן עשן הציגורה, אשר מלא את החדר, הצר
מאר לאסתר וקשה היה לה לסבול, ובכך נעתרה,
למרות אי-רצונה, לבקשת יעקב, אשר בקשה לבוא אל
החדר השני, ששם נשים יושבות ושותות גם קפה
ושוקולד; עזבה את צדוק על מקומו והלכה.

ויצחק היה מוכן למלחמה. כאשר אך נעלמה
גיסתו, החל מחדש לשנן לשונו התולים בעת אשר
עפעפיו הישירו בלי הפסק אל אחיו, כמו להכריחהו
לריב. ובקרבו של צדוק התחיל היין הטוב לפעול
את פעולהו, הרם התחמם ועצביו התעוררו ודרך
גם הוא את לשונו, להשיב בסוים דוקים מכלי
הבט אליו, כאלו לא למענו נוצרו ורק פשוט אל
האוויר הם קלועים, כמדבר אג החלון. ובנתיים הראו

למלשינותם, והוסיפו בפעם בפעם מעט עצים על
האש. — וכן היו האחים, אשר מעורם חיו חיי שלום
ואחווה, בעת טובה ובעת רעה, לאויבים כנפש.

חג הפורים בא. ובאשר שפורים איננו יום
הכפורים, לא עלתה במחם אף מחשבה קלה, כי
היום הזה יהיה להם יום סליחה ומחילה, למהר אותם
מכל פשעיהם, להשיב להם אהבת אחים ושלוה. יום
ששון ושמחה הוא היום הזה. ככל בהי ישראל מכינים
סעודות, מזמינים אורחים, להתעלם ולהתענג יחד, ברב
מסוכים הדרת המשהה. וגם מתחפשים יסובו בבתים
לבדח את רוח החוגגים בהתולים, חדודים, מנגינות
וחזיונות. ואלה שאין להם עור משפחה כיתיה וגם
אינם מזומנים לשלחן אחרים יהאספו בכית-האוכל של
יעקב. שמה ימצא מן המוכן הפוני פורים בעלי המונות
שונות, לחמניות, כיסי-המן, בשר מעשן, לשונות בחרדל,
הכל ממלח ומפלפל במדה גרושה, כדי להגדיל צטאונם
של האורחים ויקימו את השתיה כדה. גם שרים ומנגנים
לא נעדרו, שם הכל מתקן לסעודה, הכל מוכן ומזמן,
לשכלל שמחת הפורים.

צדוק ואסתר, בהיותם חשוכי בנים והישיבה
בביתם משעממת אותם, באו נ"כ בתוך הנאספים, חדר
האורחים היה כבר מלא מפה אל פה ורק בהתאמצות
יתירה מצאו עוד מקום לשבת. לו היתה ברירה ביד
צדוק לא היה בוחר במקום הזה לשבתו, כי אל שלחן

הנכה ופורים.

כחינו הלאומיים פוגשים אנחנו הרבה חזיונות מתמיהים. לפעמים אנו מוצאים את עצמנו נמשכים אחרי רגשות, אשר השכל הקר בהשקפתו הראשונה דוחה אותם. וכאשר נשאל את עצמנו: מה הוא נטוקו של הדבר? מה הוא הכח הכביר המושך אותנו כמו בשלשלאות של ברזל? או נסתפק בתשובה שמהית: משפט קדום, נקרא, נמיה מתוך התרגל וההנוך. וכה נבניע את הרגש החם לפני השכל הקר, את הלב לפני המת. אבל זה רק להלכה, אבל למעשה נראה, כי הלב ורגשיו נוהגים שורתם הלאה וההגיון מצטמצם רק בפנה צרה ומרגיש את עצמו נעלב. החזיון הזה מראה לנו איפא, כי מעינו במשפטנו וכי בעצמנו נתפסנו כדעות קדומות כזה שחשבנו, כי אין יסודות למעשינו בהקי ההגיון, אלא בהרגל וחנוך. באמת ישנם טעמים ברורים לכל מעשינו ופעולותינו, אשר מקורם בשכל הכריא, רק אנחנו חדלנו לחקור אחריהם וחשבנום רק ל"מצות אנשים מלמדה".

בתור אילוסטראציה לזה יכולים לשמש שני החגים, שנחוג בלי מקרא קדש: הנכה ופורים. שני החגים האלה, שצמיחתם היתה בזמן ההיסטורי, מה עמוק התהום המפריד בינם! מה קטן ודל הוא חג הפורים לעומת חג הנכה וכמה מעטה היתה צריכה להיות השפעתו מתוך ערכו הלאומי לפי השקפה בקרתית על עמנו! כי איה הנצחון, שהוא מזכירנו, שנוכל למוץ ממנו ליה ושקוי לעצמותינו ולשאוף רוח להנשמה הלאומית? מה הוא מאורע שושן? הכי יותר ממאורע נמירוב או קישינוב? פרעות ביהודים, התקוממות של צורים נגד כתה דתית, עם מפוזר ומפורד בין העמים ודתיים שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים. רק איש יהודי ונערה עברית, אשר המלך אהבה השפיעו על המלך, ש"שייב את מחשבתו הרעה, אשר חשב על היהודים".

ואולם מה נהדר ויפה הוא המאורע של הנכה ו איזה הוד מוסרי וקסם תן שפוך על הנצחון הזה. לא עם מפוזר ומפורד, לא כתה דתית, כי-אם עם חי וחפשי, החי חיים טבעיים קרקעיים בארץ מיוחדת ובנה בטוח, מתנכר כארי על אויביו, השואפים לגזול ארצו וחפשתו המדינית. ולא בחנופות צבועות ובקשות או גם בדפלומטיא מהוכמה הם עומדים להגן על עצמם, כי-אם במשפט כחם ועצם ידם. לכן גדולה היתה צריכה

זה קזה איש איש את כחו כי רב בהורקת כוסות יין לפעמים תכופות.

וכל מה שהוסיפו לתת ככוס עינם כן נהרבו החודדים המעקצים ביניהם. ואמנם רק חודדים והתולים ולא קללות או חרפות ובזיונות. גם פה נתקים הכלל הישן, כי היין מביא את היהודי לידי מתינות והשקטה, והמוסיף שתות מוסיף מנוחה נפש; בהתנשא מעלת חום היין, תחת אשר בעמים אחרים התגבר אז התאוה למצה ומריבה וגם להרמת יד, יהיה היהודי רך קננה, קשה לכעוס ונוח לרצות. וכן היה גם באחים הנפשעים האלה. ההלצות והמהתלות הלכו והתמעטו והתרככו, כאשר הוסיפו לשתות.

התפרצו מהחפשים אהדים החדרה, שנתקבלו בקול הירד ותרועה, וכתובם אחר אשר התחפש כבושי. "מי יתן תבוא שאלתי, שישתחרו פני האחד, שאני חושב, כהיום עד הג הפסח בפני הכושי הזה", קרא יצחק ובצחוק אירוני הכיט אל צדוק. "וזאת היא גם בקשת", השיב צדוק, "וכזה אני שותה מיד, לחיים" לשלום הכושי, אשר עליו אהפלל". ושתה שתיה גדולה בעה שקרץ בעינו אל יצחק.

כחצות הלילה ויצחק ברע רכץ תחת גטל היין, ולא יכול להחזיק עיד מעמד; כבר השיג את מעלת השכרות העקינה, שיוכל היהודי להשיג כפורים. וכמוהו גם צדוק לא רחוק היה מנקודת המעלה הזאת,

להיות השפעתו של הנצחון הזה לפי המובן האמתי על כל מהלך חייו.

ומה אנחנו ראים? כאשר נזרו קרמונינו על ירח אב, זמן המוכן לפרענויות, להמעיט בו בשמחה ובדקו אחרי עת, שבה ההצלחה האירה גם אלינו את פניה, לא מצאוה בכסלו, אלא באדר ועשוהו לחדש, שמרבין בו בשמחה. ואת החזיון המפליא הזה מניחים אצל שאר החזיונות המפליאים, אשר אין למצא להם פתרון. אבל אנסה נא לחדור לעמקו של הדבר ולעמוד על סבתו ונראה.

בין היסודות העקריים, אשר עליהם מכוסם העם וממנו נמשך כח קיומו, תופסת ההיסטוריה המקום היותר חשוב. אבל ההיסטוריה המופשטת לכדה לא תוכל עוד לתת מוזן נאות לרוח העם. מעשים ומאורעות, שקרו בעתים ידועות ושכבד עבר עליהם זמנם, אין בכחם להשפיע על העם תמיד בלי הרף. את התעודה הזאת ממלאה הספרות. אם תעמוד הספרות בהתקשרות ישרה עם החיים, או היא סופנת בקרבה מחוות העת ותסיסותיה ושופכת עליהן הודה ומעמידה אותן לדרות.

בזה איפא עשיר הוא חג הפורים. נצחוננו נתבטא ביצירה פיומית נפלאה, כמגלת אסתר והיא הולדה בהכרח את הספרות שאחריה: המשנה, התלמוד, המדרש, התרגום שני. ומה עני הוא חג הנכה ביצירות ספרותיות כאלה! הספרות לא היתה אז הד-קולה של האומה, כי לולא זאת לא היינו אוכדים את ספר "החשמונאים" במקורו העברי, ועל כן לא מצאה לה גם המשנה לחובה להקציע מקום לחג הזה. התנא איהב להמשך אהרי המקרא. ע"כ נתחבב בה חג הפורים על עמנו, עם הספר, שאפיו הוא להגביר תמיד את הכח הרוחני על הזרוע. וגם בעת שראה בדמיונו בטול כל המועדים, הגין על קיומו של פורים, "ולא יעבור כתיב", אם הוא מקרא מפורש לא יוכל להפטר ממנו, הוא מחבב ומוקיר מאד את המלה הספרותית. ולעמנו חג הנכה כמובנו האמתי נתדלדל מתוך עמנו, ערכו האמתי כמעט נשכה מתוך התמון, כי מי המה גבורי הנכה? החשמונאים? יהודה המכבי? היודע התמון אותם? הוא יודע רק את פך השמן ולא יותר, בעוד שגבורי פורים נודעים גם להשרדה היותר נמוכה של העם.

זכורנו, שאחד מן הסופרים העברים התאונן, שרנה"ו לקח לנושא ענין שירו הספורי היודע תולדות משה ויציאית מצרים, שאין בזה צרך, לפי שכבר נכתבו בשפה, שאין לה דוגמא בשום אומה

נתגללו שניהם מוזית לזויה, משלהן לשלחן, צר היה להם המקום לשבת. ונפגשו במקום אשר התלקפו שמה אנשי צורה, הרודפים מהתלות, שואפים להתעלל באחרים, להציגם מטרה להצי לענם, מבקשים לבדח את הכלל על חשבון הפרט.

ואלה המומחים, הבקאים בדיני שכרות, כשהיו מסתכלים בפני יצחק, הבירו תבף את הולשתו, ראי כי אולת ידו ועזרת זולתו נחוצה לו, וכלי רעש והמולות, שלא לעורר שימת לב אחרים, הוליכוהו שלובי זרוע, כי ברכיו בשלו, אל החדר הסמוך, חדר המטות של אורחים. והשכיבוהו על הספה.

ונצנץ כמחם של אהרן ומשה רעיון נפלא, רעיון של פורים אמתי.

"הלא שמעתם אחים? צדוק אחיו אה לו, שישתחרר כבושי, הבה נמלא אחר דבריו, נהפכנו לכושי". הסכמה מכל הצדדים. וכאוהו רגע הוכא בלי מלא פיה מן הארבה. נחשף צוארו, וברגעים אחרים נחפץ האיש הצהוב-אדמדם לאחד מזרעו של חם, אשר גם באפריקה הפנימית אין שחור ממנו.

"ועתה חיש על מטהו", פקד אהרן. וארבעה אנשים הרימו את הכושי החרש, נשאוהו אל המטה ופשטו את בגדיו. ההבוננה החכולה העליוה על הכישי מעשה ידם להתפאר; והנה נפל מכטו של אהרן על רגליו ושקיו הלכנוהו. "וגם אותן נשחיר ותהן התמונה

ולשון, יותר טוב היה עושה לו לקח לנושא ענינו משפחת החשמונאים, כי אז היה יכול להפיה רוח לאומי בלכות בני הנעורים והסופר קובל על זה, שאין שום פיתן עברי בזמננו מטיל על עצמו עבודה זו. יצירה ספרותית כזאת נודאי טובה היתה; אבל לא היה לה רק ערך מלאכותי ולא טבעי, לא היה לה אותו כח ההשפעה, שהיה יכול להיות לה, אלו נכראה בשעת התהוות המאורעות. ואנו הלאומיים, אף שנתפעל ממאורעות של חנכה יותר משל פורים, חשוב לנו חג הפורים ביותר מתוך נקודת-מבט אחרת, מפני היצירות הספרותיות, שהביא לנו והעשיר את הרכוש הרוחני שלנו. הריסת טרויא, אלו היתה גם אמת היסטורית, לא היתה יכולה להשפיע ככה על היונים, לולא קם הומרוס. חג הפורים לא יאבד ערכו. העם כבר יצר לו בדמיונו כמו שמציץ מספרותו, אין העם יונק מתוך החקירה אלא מתוך הרגש. ובעבודתנו היום על שדה התחיה הלאומית צריכים אנו לזכור היטב את החזיון הזה, שביחד עם הפעולות הממשיות נרומם את היצירה הספרותית העברית ונרחיב חוגה, שיתבטאו בה כל מעשינו ומפעלינו ושתהיה הד קול האומה. רק אז נוכל לקוות, שבנינו אהרינו יכירו את מעשינו וישלימו את הבנין, שהחלונו לבנות הלאה. וחנכה ופורים יוכיחו. ראובן צינדער.

ענינים מדיניים.

כתקנות המדינות. המניסטר האיסטרי לפיננץ ערך אנקטה, לשנות את סררי המסים של המדינות השונות. המדינות מתבלבלות רק בהוספות על המס הקבוע של הממשלה ורק בשנים האחרונות התחילה הממשלה לתת להן גם חלק מן מס ההכנסות וממס היי"ש, אבל אינם מספיקים. המניסטר רוצה להרים עיר יותר את מס היי"ש, כי המס הזה קטן כאוסטריא מככל הארצות. אבל רבים חולקים על זה, כי רוב שותי היי"ש הם עניים ואין מן הישר להטיל עליהם מס מיוחד. לכן אומרים אחרים להטיל על מס על הזקסוס. המניסטר התנה, שאין להוסיף הוספה למדינות על מס ההכנסות. האנקטה תאריך בשני שבועות.

מכירת קוננא. עסק המכירה של מדינת קיננא באפריקה, קנין המלך ליאופולד מבלגיא, למדינת בלגיא בא לידי גמר. המלך מסר את המדינה הזאת, שגדלה פי חמש מממלכת אשכנז, לבלגיא לאחוזיה. בזה נעשתה ממלכת בלגיא הקטנה לאחת

שלמה, דבר ולא חצי דבר". כלם קבלו את האמת ממי שאמרה וכרנע הזה נשתחרו גם האכרים האלה. והמלאכה נשלמה, בלי שום התרגשות. וצהלים ושמחים שבו איש איש למקומו. שם מצאו גם את צדוק יושב וישן בקול נחרה וראשו הפשיל לאחוריו.

"גם אותו לא ננקה" — הביע אהרן דעתו — "נעשה לו כמו שעשינו לאחיו". "ונשכיבוהו יחד עם אחיו במטה", הוסיף ליב השכור. — הסכמה בללית. "וימה תאמר אסתר?" — הקשה משה לשאול. מחשבה בעצה תכון. "לה נסכיר כי אין דרך אחרת רק להשכיבוהו פה וישן עד שיצא יינו. כי אי אפשר להביאו אל ביתו, אם לא על המוט או בקרון". ותתחלחל אסתר בראשונה ולא יבלה להסכים לזה, שבעלה יסאר כל הלילה בבית-האבד.

"אין דבר, הוא יישן וינוח בחדר אחיו; ואין לפקפק בדבר, כי כאשר יקיצו כבקר יתפיסו איש את אחיו וישלמו ימי הרגו".

ההסכמה הזאת הפיקה רצון ממנה. וכפרט שמעשים כאלה קרו בכל פורים, כי בעלי בתים אחדים נשארו על לינת לילה בבית הזה.

ובכן הביאו את צדוק אל חדר אחיו. השחירו פניו וצוארו. השכיבוהו כממתי למרגלותיו והכל על מכוננו. וכסרם עזבו את הנרדמים לברם בחדר, לקח ליב את בלי הרחצה, את הראי וגם את מב גס י

הממלכות בעלות הקולוניות הנדולות, כהולנד שכנתה. הנאי המכירה הם: על בלגיה לשלם בכל שנה מאה ועשרים אלף פרנק לירוש המלך, כן אחיו אלברט, אשר ימלוך תחתיו וע"ה אלף פרנק לכתו הצעירה קלמנטינה; על בלגיה לכונן קרן קימת של מ"ה מיליון פרנק, להשלים את כל העבודות הצבוריות, שהחל המלך לעשות באפריקה; על בלגיה לשלם למלך או לירשו חמשים מיליון פרנק במיז שנה, שישתמש בהן המלך לתועלת הצבור בקונגא; המלך משאיר לו שדה אחוה בקונגא ארבעים אלף הקטר קרקע, שנמע עליו קפה וקאקאו.

סכסוך חינא ויפן. בין חינא ויפן פרץ סכסוך, שהביא את שתיהן לידי מבוכה. בחינא הדרומית שולט זה כמה רוח מרידה, העם מודין נגד הממשלה. את הנשק מביאים לו יפנים בספינות. הדבר היה רע בעיני ממשלת חינא ושלחה אניות לארוכ על אניות היפנים המוליכות נשק לחינא. באניה כזאת פגשו האורבים והפשוה והורידו את הנל יפן מעליה והביאה כחוף חינא. הצדק הוא איפא בצד חינא. אך יפן מרגישה עצמה תקיפה לעמת חינא ובבר למדה מן העמים הנאורים באירפה, כי הכח קודם לצדק, ע"כ היא תובעה מממשלת חינא להחזיר לה מיד את הספינה ולפיסה, ואם לא, או תדע מה לעשות להגן על כבודה. ולתה לעריצות היא צורת דין היא טוענת, כי הספינה נתפשה סמוך לחוף עיר פורטוגלית במזרח אוזיא זה שקר. חינא כבר התרפסה למחצה, כי אין לדין עם התקיף ויפן לא נתפסה.

מקורב ומרחוק.

שונות. מנציק מלך אבסיניא ענש את נציביו, שפגעו בכבוד איטליא ופיס אוחה, כי הוא רוצה רשבת בשלום עם שכנתו. — נהר סאן גלויציא ונהרות אחרים באונגרין עלו מעל גדותיהם ושטפו ערים וכפרים. — בעיר ההרשת הגדולה קליבלנד באמריקה הצפונית השתעשעו ילדים בכית הספר באש וכל בית הספר היה לשרפה עד שאי אפשר היה להציל הרבה. כמאתים ילדים ויטבעה מורים נשרפו היים וכשלושים נצרכים עודם בסכנה, מלבד נכויים. ילדה גדולה בכל ארצות הברית. — צירי מפלגת העם הפולני במועצת הממלכה האוסטרית החליטו באספת המפלגה להכנס אל הקלוב הפולני. מעתה יהיו כל צירי הפולנים בקלוב אחד. — בפרס מתרבה המשטמה בין מפלגת החרות ובין מפלגת הפקידים הרוצה לשוב לממשלת יחיד. האחרונים מסיתים את האנרים להלחם באורחים. — במקדון לא יחדרו מקרי רצה. יונים הורגים בולגרים ובולגרים רוצחים יונים וכן ישמדו יושבי הארץ תחת חסות אירפה. — וויין תהוג את הג היובל של הקיסר למרות רצונו. הם מתפללים בדברי

הקיסר ומטהרים שרץ בקיץ טעמים. אנשי וויין צריכים להגים ולהוללות והם מתחטאים כילדים לפני המושל, לתת להם רשות לזה. — המהומות במרוקא הולכות וגדולות. צרפת מכרחה להוסיף לשלוח שמה צבא ולהוציא מיליונים חדשים ותלויות העם מתחדות.

הצטרקות יפה. עוזרי שרמן הירועי, חותן נשיא הכולל הגליצי, שנפל בבחירת ראשי הקהל בקשאוו, מצטרקים עתה עד התועבה אשר עשו (שהרשינו על אחיהם ילדי גליציא, לגזול מידם זכות הבחירה). כי בני גליציא הביאו את הציונות לאונגרין והעמידוה על גפי מרומי קרת, למשול בהקלות. מזה נראה בברור נמוקם של אוכלי הציונים, כי רק צרות עין הוא, אהבת עצמם ושנאת העם, כי ידוע לכל אנשי העיר, כי שרמן עצמו וחתנו הנשיא היו עוד בשנה שעברה ציונים משלמי שקר, ועתה להציל כבודם הם מלשינים על בני גליציא בגלל הציונות.

נצחון המיסיונרים. המיסיון האנגלי ל צווד נפשות יהודים חוננה עתה הג יובל כפול, כי מלאו לה מאה שנה. באספה של המיסיון התפאר הוישב בראש, כי בשדרות היהודים נראתה עתה יותר ויותר נטיה למטרת האגודה. על מה התכוון ראש המיסיונרים? בעינינו אין כל ספק, שהתכוון להצלתה של האגודה להכניס מיסיונר בין סופרי העתונים העבריים הגונים וקצת מכני הנעורים במצורתו ומאמינים ברמאי המנוגה הזה, כי רק "קיום היהדות הוא מתכון" והם עוזרים לו גם ליכד ספרות עברית בכסף לאיטור. האספה החליטה להקדיש לתכלית צידת יהודים עוד מיליון מרק לשנת חיובל הזאת. תיה לנו שאנחנו הקדמנו רפואה לכמה להבר את המסכה מעל שלח לדבר עבירה, עתה ידעו בני עמנו להזהר.

בעל כ"א נשים. במינסק נתפש יהודי ששמו מריים, שנשא כ"א נשים זו אחר זו לננוב כספם וברח. הוא ישאר בחפיסה עד שיפטר כל נשיו בנט.

גנבת נפש. מבוכראק אצל לבוב נותבים לנו ע"ד גנבת נת ישראל באופן מרנוי מאד. בכפר סטריקרא הסמוך לשם הסית מומר אחד את בת היהודי שכנו להמיר דתה. נער נוצרי הנסתיח לה, כי ישאנה. בשבת שעברה נגכה הנערה מאתים כתר וברחה עם הנער. ביום ב' שב הנער בלי הנערה. ע"פ בקשת אביה הוליק ונדדם את הנער אל בית המשפט. השופט שלח אותו אל שר המחוז. שם הניד הנערה, כי הוא הוליק את הנערה רק עד מסהיב ומשם מסרה לזנדרם, רהוליקה אל בית נזירות. הנער יצא להפשי והלך אל השופט וספר לו, כי ישנם כמה עדים, שאבי הנערה רצה להמית את בתו בסם המות ורק מחמתו עליה הציג אותה מידו. השופט קבל דבריו ואמר שיזמין את הנערה, לשמוע זאת מפיה. עתה מוכן לאב האומלל גם משפט חתנכלות ננפש מלבד אכדת בתו.

סבלות יהודים בצבא. בישיבת הדלנציה האוסטרית בשבוע שעבר שאל הציר הסוציאלי יטהמאיר

את המניסטר לצבא על אדות מקרה, שקרה בוויין, שהתפרל אלונים פרוקש צוה את החיץ היהודי גרינצווייג לשבב על הארץ וכאשר שבב השתין על פניו, כאשר התאונן היהודי על זה לא נעשה לקפדל כל דבר, אבל היהודי נעניש בכל יום במשך י"ד יום בלי כל עון, המניסטר ענה מיד, כי לדאבונו הדבר אמת, אבל הקפדל כבר נאסר במאסר הצבא ויענש כדי רשעו, תוצאות המשפט יודיע.

בשביל עניי קראקא. ד"ר רפפורט מוויין, בן ציר מועצת הממלכה ד"ר רפפורט דע פוראדא, מסר ראשי הקהלה היהודית בקראקא אלף כתר, פחם, להלקם לעניי הקהלה, כמו שהיה אביו רגיל לעשות.

בשביל הסמינר הלבובי. עד כה התהיבו מנכ שפיש מאות הקהלות אשר בגליציא רק כ"ז קהלות להשתתף בהוצאות של יסוד הסמינר ולהרים תרומה מבעיה בכל שנה לכלכלתו. להוצאות היסוד התהיבו כ"ז הקהלות האלה לתת 32,220 כתר ובכל שנה 7885. — הצדק מכרז היה בלבוב, להתתן אל הנציב גראף פוטוצקי, לבטל את החלטת הועד בדבר הסמינר וכלתיו יסד אותו. נראה אם יש לעבד הנאמן הזה של הממשלה דעה" חזקה כזו אצל הנציב.

אגודת המורים. המחקקה הפדגוגית של אגודת המורים בגליציא מוציאה מכתבים הוריים ומחלקתם בין חברי האגודה. כל מכתב הוא מועט המחזיק את המרובה, אוצר ידיעות פדגוגיות ובקרת ספרי לימוד ועצות טובות בהוראה וביבולוגרפיה פדגוגית. בכלל הפעל האגודה הרבה מאד בשדה התנוך ויכולה היא להיות לברכה מרובה בחנוך הדור הבא ולעשות את גליציא באמת למרכז התורה והחכמה היהודית. ודוקא בשביל זה צריכה ההברה להזהר מאד במנוי המורים ובמבלת הברים, שלא יהיה מקום לתלונת מצד האבות, חברי ההברה צריכים להיות למופת לא רק בהוראה עברית, אלא גם בהתנהגותם בתור יהודים בני עמם, שתהיה רוח הבריות נוחה מהם.

עשר שנים "השחר". חברת האקדמיים הציונית בקראקא שהוסב "השחר" שמה-השמונאי, חוננה בשבוע הזה חגיגות עשר שנים להוסדה. החגיגה נפתחה באספת עם יבה ונהדרה מאד, אשר כמוה לא היתה פה זה שנים רבות. הצירים הציונים במועצת הממלכה שטנד וגבל באו לתת דין והשבון מפעולותיהם בשביל עמנו. דיר גבל תאר את פעולת הציונים בכלל בעשר השנים ומר שטנד הרציא על מעשי הקלוב היהודי בפולמנט. בהיות באספה הזאת הרבה פנים חדשות, שאינן נראות בשום אספת עם, היתה פעולת האספה רבה מאד לאניציא. דברו גם סוציאליים-אחדים לעשות לאל את פעולות הציונים וציונים השיבו להם וחתמו את פיהם והעם נוכח מי פועל בעד העם ומי מסתפק במריצות ריקות. הדיכל הגדול של הוטל קליין היה מלא ואלמי אנשים, שאחרו מעט הכרהו לשוב.

מעות הדפוס. בראש הנקרולוגער ר' ליבלינדנר ז"ל בגליון הקודם נרשם בטעות זל א ט ש ובוציל זאלעשטטיש.

שניהם נכח והצניעם. שבעי רצון וענג ממלאכהם כי הצליחה עזבו את החדר.

כבר האיר היום כאשר הקיץ צדוק; בעינים סגורות למחצה הכיט סביביו. הוא איננו מכיר את חדר מטהו. נפלא הדבר וזר. מכיר ואינו מכיר. הוא התהפך על צדו השני. חפץ הוא עוד לנמנם מעט, עודנו שבור-השנה. עיניו החלו להסגר שניה. פתאום פתחן. שומו שמים! מה זה? רגל שחורה כזפת מונחת לפני עיניו.

"שדי ישמרני!" קרא בקול נבהל ומשתומם בדרימו אה ראשו. מה? מי? איהו? למי הרגל השחורה הזאת? איהו שר מנשם?... וכאשר הרים את המכסה ושתי רגלים שחורות נגלו לפניו.

נרעש ונפחד קפץ מהמטה. עיניו התנדלו מבהלה וזועה. הסתכל כמטה ואיש חשך משחור, אשר דוגמתו ראה פעם כאשר הצינו לראוה פראי אוכל אדם, שוכב דומם.

ובאותו רגע עמד אצל הדלה. וקויו התפשט בכל חלל הכית, אשר עודנו היה שקוע בשנה עמוקה. חפץ הוא לאסוף את בגדיו, ולגדל מבובהו ראה, כי בגדיו כלם ישנם, ורק המכנסים, זה הכנר הנחויץ מאד, נעלם ואיננו. כי הוא בכית יעקב, כאשר כבר הכיר אל נכון, זאת לא הרניע עוד אה רוחו הסוער, בשומו נגד עינו אה מצבו המר והנורא, כי עליו להיות בכלוב

אחד עם כושי חי טורף ואם יתעורר יתנפל עליו ויאחזהו בצוארו? — ומה לעשות? לנום למלט את נפשו לא יוכל. איך? בלי מכנסים? לקרוא עוד הפעם לעזרה?...

מתיאש, רועד ונקפא מפחד ומקור שב החדרה. לכו דופק, נשמתי מפרכסת כמעט לצאת.

והכושי החל להתנועע במטה. לאט לאט פתח את עיניו ובן התגדלו והתעבו מרגע לרגע ועל השחור העומד ממולו היו נשיות בלי הרף. וצדוק עומד כמתאבן, שיניו מקשקות כפיו מאיטה לטראה פני הכושי בעיניו המזרות פלצות. הכושי יושב במטה נכוך, מכלכל, לא ידע נפשו. פתאום הפסיק את הדומיה: "מה לך פה, מר כושי? את מי הבקש?"

וצדוק העומד הכן לפסוץ אל הדלת הפתוחה למחצה, פקח את עיניו, פער את פיו, כאילו פהוק חזק הקפה, כשמעו קול הכושי מדבר. הוא הכיר את קול אחיו. "האתה הוא יצחק" מר כושי? "שאל באדיבות. "המקום ירחם!" — צרח הכושי בקול משנה — "הוי אחי האמלל! קללתי נתקימה, נהפכת לכושי".

"וגם קללתי לא שבה ריקם; צר לי עליך! הלא הנך שחור כנעל מוברק". ובכית-האכל מהומה ומכובה. השפחה באה לרגל עבודתה אל חדר יצחק. כמתהוללת רצה בכל הבית וצעקה: שמע ישראל; שני... שחורים כזפת בחדר יצחק. שעירים, שדי שחה!

יעקב לקח בידו האחת מקל חזק, כשניה סדר-תפלה עב הכרם, ואחריו אנשי כיתו חמושים כקרדומות, יעים, מגרפות, ועוד כלים שונים, כלם באמץ לב ובוהירות יתידה התפרצו אל החדר. והוא עבר לפניהם. "כשם אלקי ישראל! — צעק בכל כחו — סורו ממנו סורו!" וכמעט הרים את מקלו, להרקיודו על גב צדוק.

"עמוד! אל תעש מרחה, יעקב!" השמיע צדוק את קולו — "מה לך כי נזעקת?... שים נא לכך, להמציא לנו ככנסינו האובדות ומים לרחצה ונהלכש".

באותו יום בערב כבר ישכ יצחק בכית אחיו על מקומו אשר ישכ המיד. ליב, אפרים, אהרן, משה ועוד כמה ממכיריהם חגנו יחד בבית צדוק חג שושן-פורים, ובשעה שהאנשים הריקו כסותיהם בברכת "לחיים-ולשלום", היתה אמהד טרודה בהכנת סעודת פורים שנית.

ואהרן אמר: "הבה אחים נתנה הודה לקערת הפיח, היא היא שהסכה לנו את השמחה הזאת".

תנאי "החצפה": מי שאינו יוכף להריח ריח אבק-שרפה או מי שיש לו חמאה על ראשו, אל יקרב הלום, פן יכזה סתלתלה של "החצפה". מי שירגיש את עקיצת "החצפה" על בשרו, יתהפך מנרדף לרודף ולא יכירו, כי אותו יעקצו פה. כל מי שימצא את עצמו נעלב כדברינו — אליו דברינו סבונים. והרשות ביד כל נעלב להגיד, כי רק שחוק של פורים היא כל "החצפה" ואין כדאי לשום לב אליה.

מורעות על מבורת רבנות ומנדרים ומשרות נבאות, כפי גודל הגיה.

מחיר "החצפה": שחוק ג' פעמים ועוד מינס.

גליון בודד: יבוקש מאד — לקראו חנם.

החצפה

עתו שבועי, מגיד לכל את האמת בפניו.

העורך הוצפת איש-האמת.

יוצא לאור שלש פעמים ביום.

נקרולונים, ירשים, המכבדים אותנו באזכרות על המנוח-המנוח ירעו נא, כי לא אנהנו מהיובים לכבד את אבותיהם-טורשיהם, כי-אם הם עצמם... וכמו שהם יכולים לשלם בעד טעבה יקרה ויכלו לשלם גם בעד הנקרולונ.

נקרולונים על חברות ועתונים שהלכו לעולמם, איננו מקבלים.

ברכת מו"ס לפרושים את הרגל לנושיהם או למי שנוכחה לו בת שביעות או למי שנושא כת ע"ה מביערה בלי כסף — איננו מקבלים.

בארנו המכתבים איננו עונים את אלה השיאלים אותנו, מתי יהיה יום השוק כרקיע או מרוע לא הרפסנו את טילוטנים הנגזר או את מאכרם שאין בו אף מוכמת חסורו של רפמי, שרא אכלה תפלה

שלשה עשר עהרים.

הסופר הגדול והנפלא מנהיג ישראל רכיניו ש"ץ קרובץ קבץ סכיניו את כל קהל מאמיניו ומעריציו, להציע לפניהם י"ג עקרי אמונתו, שלפי הכרתו ורוח קדשו רק המה יועילו לחזוק היהדות ולקיומה וכאורו זמן גם להתקדמות האנושות ולהתפתחות החרות של המחשבה. ואחרי שרכיניו קרובץ ארוך בעמו וביהדות בכל לבו ובכל נפשו ונכון הוא בכל רגע למסור נפשו על המוקד בשביל כל קדשי היהדות ומסורתיה אף על ערקתה דמסאנא וכל ימיו ולילותיו הוא דואג רק לקיום היהדות בכל פרטיה ודקדוקיה, לא רצה להציע דבריו עד שנלחו כל הנאספים את שער הראשית בתער דוקא והניחו פאות על צעדיהם, ועד שלכשו מליתות קמנות עם צציות כשרות בהכשר הרכנים הגאונים מברלין שליט"א, ועל פי סודות רמים ונשגבים של הרש"צ זצ"ל צוה להרכיב על המליתות צלב שחור מאחריהן וצלב אדום מלפניהן — וצורות חצאי לבנה על הכתפות. ושני זוגות הפילין הניח כל אחד ואחד. על "של ראש" אחד נראו אות ש' כולמת מימין ואות צ' משמאל, ועל של ראש שני נראו י' מימין, ו' משמאל וש' באמצע. ואחרי שבדקו את המנוזות ע"י רבני ברלין זי"ע והדליקו נרות של שעה פתח רכיניו קרובץ את פיו הקדוש, להציע י"ג עקרי אמונתו: א. התאמינו, כי ענל הזהב, שעשו בני ישראל במרכב, הוא אלהים אמת, שהוציא את אבותינו ואוהנו ממצרים, ומצוה לרקד סכיניו? — כל הנאספים רקדו ג' פעמים וקראו ג' פעמים קדוש והצטלבו ג' פעמים ותופפו על לבם ג' פעמים, ובלם קראו בהדרמוניה נפלאה פה אחד: באמונה שלמה!

ב. התאמינו, כי כל המקריב בנו למולך נוחל ש"י עולמות וכי רק כזה התקדם האנושות וינכר חפש המחשבה והכופר כזה הוא ריאקציונר? — כל הנאספים עשו כנ"ל וענו פה אחד: באמונה שלמה!

ג. התאמינו, כי הבעל הוא אלקי האלקים

ואדוני האדונים וש"צ הוא נביאו ומשיחו וכי רק בעזרתו "עתי" גדול מוכן לנו? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ד. התאמינו, כי בכחם אלהי הרומיים, היכול להפוך ברנע אחד את כל הימים והנהרות והאנמים ליון לבנון ולהגיה כלו בנמיעה אחת אל פיו הקדוש, קדשנו במצותיו וצונו לבסומו בפוריא עד דלא נדע בין ארור התלמוד לברוך ש"צ? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ה. התאמינו, כי עלינו לקבל בלי חקירה ובחינה כל מה שיאמינו העמים התקפים ממנו, כלי יוצא מן הכלל, אף אם יאמרו על ימין שהוא שמאל ושהמה המתקדמים ואנחנו הנסוגים אחור? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ו. התאמינו, כי עלינו להתנכ אל הוך ההסתדרות הלאומית ולכבוש את הספרות כלה, להשפיע על ידיה על העם ולהכניס בו רעות העמים האחרים והברך שמש ולהרגיל את בני הנעורים להעריצים? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ז. התאמינו, כי "המצפה" ימ"ש, הנסוג אחור, האינקוויזיטור הגדול, הגזול את חרות הדעות ועוצר את ההתקדמות, מקבל כעד זה שכר טוב מאת האדמוריים מבעלז ומציעשאנוב ואתם העומדים לימיני אינכם מקבלים ממני אף פרוסה ואינכם מקוים להשהכר אצלי אף ב"עתי"ד? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ח. התאמינו, כי ההלואה ברבית היא המצוה הראשונה והעקרית בתורתנו וכל המלוה מעותיו ברבית מעשיר עשר גדול ער שהוא זוכה לעמד בראש הספרות הלאומית? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ט. התאמינו, כי חובה קדושה מוטלת על כל יהודי לאומי, להלוות כסף ברבית לנכרים ולפשוט עורם מעל עצמותם באכזריות ולגזול כל הונם, בכרי שיגורו על בני עמנו גזרות קשות וחקים מעיקים ויעשו פנרומות, להמעיסם ולהשמידם, למען יחדלו לסכול עול הגלות? — כנ"ל: באמונה שלמה!

י. התאמינו כי גם בשאדבר תהפיקות וזרות וכל אשר אוסיף לגנוב דעת הבריות ולבגוד בעמי בן תוסיפו להכריז עלי, כי אני ישר וכשר ותקבלו על עצמכם גם להביא עלי "הכשרים" מרכבים? — כנ"ל: באמונה שלמה!

יא. התאמינו, כי אני כועס מאד, כאשר הגלה "החצפה" את רזי אמונתו ברכים וכי יכול אני לעשות גל של עצמות ממי שאני כועס עליו? — כנ"ל: באמונה שלמה!

יב. התאמינו, כי כל אויבי לא יוכלו לעבד בפני ועתיך אני להיות משיח צדק לישראל? — כנ"ל: באמונה שלמה!

יג. התאמינו, כי אני אומן נפלא, לתפיש גם סופרים ישרים בעלי הניון כריא בלכותם עד שיעריצוני ויגינו עלי, למרות האמת שכבר נהגלתה? — כנ"ל: באמונה שלמה!

ענינים מדינים

תקון סדר הבחירה. בועד המדינה כדכוב התחיל הוכוח על אדות תקון סדר הבחירה לועד הגליצי. היושכ כראש גראף רבני הלל את סדר הבחירות הנהוג עתה בגליציה, שהוא מלאכה מפוארה כמעשה בראשית. שהרי ידוע מהחוקרים, כי הידועה והבחירה סותרות זו את זו, אם יעדה התשנחה מראש את כל מעשה שיעשה האדם, אין עוד בחירה לאדם ובכל זאת שהיהן אמת ובן הוא בגליציה. אנחנו גוזרים טראש בטי לבחר ויודעים כברור בטי יבחרו ובכל זאת יש עוד לעם זכות הבחירה, לבן אין לשנות כלום. גמולבינסקי דרש בחירה בחשאי, כלומר לשחד בחשאי את כל בוחר. פסמינסקי דרש בחירה ישרה בלי אמצעי, כלומר בלי האמצעי של איתו דבר שיענה את הכל. וולנשטיין דרש ערים מיוחדות ליהודים לבחור בהן ציריהם, בי הנוצרים אינם רוצים לבחר ביהודי. סטויאלובסקי ענה, כי די ליהודים זכות בחירה לבחור שופים ועדשים.

מבני אדם שכל ימיהם הם טועים ומבן אדם שלא טעה כלום.

מעשיה לכבוד פורים.

שניהם טעו בדרכי הלכה. סדר העולם הוא, שבני אדם פקחים נשים מכווערות מצויות להם ונשותיהם של שוטמים יפות הן. מכיון שהסתכל הכעל באשתו וראה עד כמה כריה זו מנונה היא, עד כמה פרצופה מכוער ופניה מנוולות, אמר בלבו: שמע מינה שאין בעולם חכם כמותי. ומכיון שהשגיחה אשתו בו וראתה כמה שוטמה היא, סברה, שאין נאה זימנה. ומתוך טעות העמידו בנות התחת בנים ומתוך טעות השיאו אחת מננותיהם. כסבורים היו, שבחיר זה, שכחרו כשכילה, הוא באמת הכשיט גדול, שאין כמוהו, למדן מופלג וירא שמים וכמה מעלות טיבות אחרות יש לו. אבל תיכף כדקו ומצאו, שאין לו בעולמו אלא שטותים בלבד, קורא הוא כספרים חצונים ומשקע ראשו בהם

פילוטון

אדר ראשו ושני.

תשביית ממני שמחה ושירים — אמר אדר הראשון לשני — תנצל עדיי: את חג הפורים ומה עשיתי, כי תשחיתני? — לא בי האשם — השני ענה — הלא דרך עמנו, לך לדעת, את העת התרשה רוחו נאמנה וכישנה ימצא רק מנרעת...
א. 5.

כל הימים ואפיקורסותו קודמת ליראהו. ולא עוד אלא שהוא כעל תאוה מנושם ר"ל, רץ אחרי... ומרכה כנכול פה. וראיה גדולה מצאו להשערתם זו, כי ראו שירי עגבים נושרים מחיקו.

בשעה שעמדו על זה נוח היה להם שנהפכה שוליתו על פניו מלראוה מה שעלתה לו. יכול היה לוהר על כמה טפות מדמו, אך לא על טפות דיו אלו, שנכתב בהן שירו הנחמד. כמה יפה הוא שיר זה כענינו! כמה נאה הוא! כמה הוא נהנה ממנו! בכל פעם שהוא קורא בו הוא משמיע לאוזניו כרוש את החרוזים הללו:

הוי! הוי! הוי! הרסה! רכה אליך אהבתי היפה, הנאה כל כך. הדסה — לעילמי-עד. אהבתי אליך לא פסה כשכילך גם את רעיתי ומסובכה היא בסכך. אגיש תיכף ומיד...

עוד הוא מדבר והנה אשתו התנפלה עליו ונגעצו כל צפרני אצבעותיה כי ובעור פניו יהלכון. והיתה מכה בו ובה קול יוצאת מתוך גרונה וצוחת: "את מי אתה אומר לגרש? הזהר בראשונה, שלא אנדש

על המצפה.

הסוציאליים - יהודים לאומיים.

בקונגרס הסוציאליים האינטרנציונלי, שהיה בירושלם, הציע ז'ורעס מפארין שינהיגו הסוציאליים את הלוח היהודי לחשבון שנותיהם והרכבה מעטים (נהן לדבר : א) חדשי היהודים קמנים ביום אחד מתרשי הנוצרים והשכר החדשי של הפועלים ישרא כמקדם ; ב) אחת לשש שנים יש חדש העבור וירוחו שבר חדש המים בשנה, לא בהעבור של הנוצרים, שאינו רק יום אחד ואין משלמים בעדו ; ג) היהודים שובהים בשבת כ"ו שעה, לא כהנוצרים, שסותריהם לא ישבתו רק חצי היום ; ד) ליהודים ישנם חגים ארובים ח' ומ' ימים ונקל לתקן לשבות גם בחול הסועד, מה שאין בנוצרים, שחגיהם לא יארכו יותר מ' ימים. בחג ארוך אפשר להשהמש לקונגרסים ואספות סוציאליות ומדעיות. היהודים הלאומיים עשו את חנכה לחג גדול ואפשר להנהיג בו אסור מלאכה לשמונה ימים שלמים התחנה הלידה של הנוצרים, שאינורקב' ימים. ועוד מעלה גדולה לחני היהודים, כי הרבנים המתקנים לא ידרשו בהם לעולם ע"ד הדת ויראת שמים ואינם מזכירים שם אלקים. הצירים עלנבונן ודיאמנד מחו כנגד ההצעה בכל עז, כי לשוב לרת ישראל הוא נסנה לאחר, חזרה לקנוסה, ועל הסוציאליים להתקדם. ליברמן הציע לעבור על ההצעה לסדר היום. ככל ובל הסוציאליים האנגלים והאמריקנים הגינו בעד ההצעה, שהתקבלה ברוב גדול. הצירים היהודים יצאו מן הארגניזציה ונכנסו למגזרים קתולים, כאמר, שהקתוליות היא ההתקדמות השלמה, שאליה קוו כל ימיהם, איא שבושו להכיר זאת כגלוי כל עוד לא נמו הסוציאליים לשום דת. באותו יום החליטו הסוציאליים פה אחד, לעשות את יום יציאת היהודים מן הארגניזציה לחג ככל שנה, כי המה רק עצרו בעד ההפשות הסוציאליות בעולב, אין אדם הגין רוצה לדור ככפיפה אתה עם יהודים. זהו נצחון גדול של הארגניזציה. — ציר מאיטליא הציע לעשות את יום הפורים לחג של הארגניזציה, כי בו נהגלה נצחון הפרינציפ הדמוקרי ומפלה התקף. הנשים שבאספה ערערו על זה, כי כפורים יצאה לאור הצעת ממוכן. להיות כל איש שורר בכיתו ולעניש את ושתו יען סרבה פעם לשמוע למלך. הנשים הודיעו, שאם יתקבל החוק ופורים יהיה לחג סוציאלי הכאנה כל הנשים לקריאת המגלה לא כנערי היהודים כרועשים, כי אם כקדמות, להרעיש את כל העולם בקריאת שם ממוכן. ממוכן היה גם לאומי, כי גזר שידבר כל איש כלשוין עמו, ועל הסוציאליים להתרים את הלאומיות. ש"ש.

מכתבים מערי המדינה.

דרובשציק. עירנו אנב קמנותה ואי-חשיבותה לא זכתה לקבל מאת "מחויקי הרת" אף "קול קורא"

את נשמחך מתוך גופך, בעל עכירה מנוול! מי הוא זה, אשר מלאו לכו לרוץ אחרי נשים נכריות? מקודם ארוציץ את גלגלתך ונלגלה של יפתך! ולא נחה דעתה עד שנטלה את הגליון, שדברי השיר כתובים עליו וכרכה אותו ביחד עם שאר הגליונות, שהיו צבורים לפני וקרעתם לקרעים קמנים ונהנה בהם מנהג בזיון.

לשוא רצה הכעל ללמד זכות על עצמו, כי אינו רץ כלל אחרי נשים זרות ואין לו שום שייכות עם אחרת ואין כדעתו חס ושלום לגרש את אשתו. אלא כאן השיר מדבר כאסתר המלכה, היא הדסה.

והתחיל מספר לה כמה יגיעות ינע כעבודה זו וכמעט שמים חזיון יפה לתיאטר היהודי, אשר בו יסופר מעשיה יפה, כיצר אדם אחר נתאהב באסתר קודם שנשאה המלך אחשוורוש, אבל היא בצניעותה לא השגיחה בו ומרוב צרותיו המיל עצמו להוך הים. נודמן לו דג גדול שבלע איתו ולסעודה הגדולה, שעשה המלך אחשוורוש ביום נשאו את אסתר, העלו דינים בתכה דג גדול. וכאשר ישב

אזוד נגד יסוד הסמינר התיאולוגי בלבוב, עתונים אין יהודי עירנו קוראים מעת ששקמה מלהמת רוסיא ויפן ובכך לא ירעו בעירנו דבר ע"ד המוסד החדש. אבל סוף סוף אינן העולם ישן וגם לעירנו חדרה הידועה המרגיזה הזאת. אנשים מערים אחרות באו ביום השוק וספרו, כי בהרכה ערים אוספים אספות-מחאה נגד יסוד הסמינר, שיביא סכנה ליהדות. שמע הרב וירגז ובשבת לפני הקריאה קרא לאספה. והכל בא לכהכ"נ. הרב עלה על הבימה ויתחיל לשפוך קתון של כוז על הציינים, ויקלל איהם כקללות משונות, כי מי הם מיסדי הסמינר, אם לא הפושעים האלה... "הרשעים האלה, קרא הרב בהתלהבות, מבקשים כלי הרף החכולות איך להסיר את לבות בנינו צאן קרשים מאחרי תוד"ק. זה לא כבר יסדו איזה "מונניום" בקראקא, שמתרתו היתה, ללכוד כרשתם את התנוקות של בית רבן, שבזכותן אנו חיים, ולעשותם לגוים נטורים, ובמה עמלנו עד אשר כפלה הממשלה יר"ה את המונניום שלהם. ועבשיו הם מנסים שוב את כחם ורוצים ליסד מסנריום בלבוב. אין להתרשל בדבר, רכותי. אנו צריכים לכתוב אל המניסטר, שיכטל גם את המוסד הזה". אכרך אחד משכיל קצת קרב אל הרב ויגד לו, כי אדרכה הציינים לוחמים עם מיסדי הסמינר. אם כן, קרא הרב, שמע מינה, כי טוב הוא, כי מכלל לאו אתה שומע הן ומהן לאו. ובכן רבותי עלינו להמוך את המוסד הזה כסכום הגון". וכוח ארוך ההפתח ע"ד מוצא לבסוף ואחרי זעקות פרועות החלף, שהנכאים מבתי התפלה יתנו את דמי מחצית השקל ודכי המגלה, בחורי בהמ"ד, יתחפשו כפורים וילכו לקבץ כסף, השוכים יתנו עשרים כתרם, הבלן עשרה ב', משחקי משחק יוסף עשרה ב', משחקי משחקי אחרוש עשרה ב' ואת כל הכסף ישלח הרב לראשי הקהל בלבוב לתמיכת הסמינר.

שצ"ו.
נמרפור. בשבת שעברה דרש הרב מ... ככהכ"ג לנאורים דרשה נפלאה מעניני דיומא. הרב פתח בשבחו של המן ובניו וסיים כננות הציונות והיהדות הלאומית. בתוך דבריו בקר את התנהגות מרדכי. "מרדכי, קרא הרב במתקצף, היה כנראה יהודי לאומי, החזיק בשטת ציוני זמננו. הוא התגאה ביהדותו ויקרא א"ע "מרדכי היהודי" ולא מרקום הפרסי בן דת משה וכוה העלה עליו את חמת שרי פרס ומדי. גם הציונים כזמננו עושים בן ומעלים עלינו חמת הפריצים... מרדכי היה בעל גאווה וקשה ערף ולא רצה לכרוע לפני המן ויכעסהו עד כי גמר לתלותו וכפשע היה בינו ובין המות ורא עוד אלא שכל היהודים היו כסכנה ולולא אסתר, שהעלימה עמה ומולדתה וע"כ הצליחה להצילם לא היה נשאר מהם שריד ופליט. גם עתה הציונים מקציפים את שרי המדינה והגנו כסכנה ולא ככל יומא מתרחיש נמא. לכן רכותי, השמרו לכם מן הציונות ומהיהדות הלאומית, מנעו רגלכם מנתיבתם". וש"צ.

המלך אחשוורוש עם המלכה החדשה וסערו את לבם, הביאו לפניה קערה מלאה דגים וכאשר נעצה אסתר את מולגה באחד מהם יצאה בת קול וקפץ משם אדם אחד ואותו אדם היה זה שהשביע עצמו כים מחמת שאסתר לא נתפתחה לו, ונעשה סקנדל ופה מתחילים אותם הדברים היפים והמענינים.

לבסוף נתקררה דעה של אשת המחבר, וכשראתה, כי נקי הוא בעלה התחרפה על מעשיה הקודמים. מפשות היתה בה ומעטה לחשוב, שהדסה זו, שכעלה שונה בה היא כשר ורם.

אבל בעלה לא קבל הנחומים. צר היה לו לראות מעשי ידיו מוכעים כמי שופכים. אלמלי היה מפרסם את חזונו בתיאטר היהודי היו מניפין שלו יוצאים בעולם ושמו היה נודע לתהלה.

זהו הדבר, שאין מעות ככך...

מזל טוב.

לבוב. בעיר נפוצה השמועה, כי הרב הגאון החריף ר' נטקע חתן ר' שלקי הין נתמנה מנציבות המדינה לרב ראשי על כל רבני הפורים אשר בגליציה... הבשורה המיבה הזאת שמחה את לבות כל ירדיו ורעיו, הן יהודים והן נוצרים. רבנות אנשים הסבו את ביתו כחפצם לכרכהו בזמ"ט. הדחק היה נורא מאד ולולא אנשי הפוליציא, שמהרו לעשות סדרים, היה כא לידי מהלומות. ר' נטקע הופיע על היציע וההמון קרא בקול אדיר: "יחי רב-הפירים הראשי". הרב השתחיה ויודה בדברים חמים מאור. כלילה עשה ר' שלקי הין משהה גדול לכבוד עדית חהנו לגדולה. ר' נטקע דרש כבקיאות נפלאה ע"ד ושתו, זרש ואסתר. הסעודה ארכה ער השעה הרביעית כאשמרת הנקר, וכשיר "עוד לא אבדה פולין" נגמרה. שו"ץ.

לבוב. לרב-הפירים הראשי מביאה הפוסתה פעמים בכל יום מכתבים מאת רבני-הפירים, מלאי שאלות בהרכות פורים. הרב משיב לכל אחד התשובות מלאות חריפית ובקיאות. אומרים, כי אחר פורים יוציא הרב לאור את כל התשובות בשם תשובות רנ"ש. היום כבקר הלכתי להרב לשאלו שאלה בענין הלכיות של פורים. הרב קבלני כספ"י ויראה לי את השאלות שהגיעו אליו מאת רבני-הפירים מעירות שונות ואת התשובות שהשיב להם. אחדות מן השו"ת אמסור כאן לפני קוראי "החצפה".

(שארה) ב"ה. לכבוד הרב המה"ג ר' נטקע גרו יאר. אחרש"ה הנני לשאלו שאלה חמורה מאד, שנתקשו בה כאן, אם אין בנמצא שים משקה, לקיים מצות שהיה בדת כפורים, רק יין ארץ ישראל, הבא מן הקולוניות, שהציינים עובדים שם, מאי? מי אמרינן דהציינים אע"פ שחמאו ישראלים המה ומותר לשתות יינם בשעת הדחק, או דלמא יינם יין נסך ומוטב שיכמלו מצות שהיה כדת ואל ישתו את יינם?

כ"ד הקמן יקמן סכל חופ"ק שצינפוב בהמ"ח ס' דובר שקרים וס' צרעת ממארה.

(תשובה) ב"ה. להרב ר' יקמן שלום! אחרש"ה הנני להשיב לו על שאלתו. הנה כבר פסקו גדולי דורנו, כי "מגן דוד" הוא גרוע מצלם, שמע מינה, כי הציינים הנושאים "מניני דוד" גרועים מעבו"ם ויינם יין נסך גמור ואין מתירין לשתותו אף בשעת הדחק. הצעיר נטקע ראש רבני פורים חופ"ק לבוב.

(שאלה) ב"ה. הנני נוטה כנהר שלים להרה"ג ר' נטקע נ"י.

אחרש"ה הנני בא לפניו כשאלה. הנה מנהג ישראל תורה הוא לאפות כפורים מיני לחמניות ממולאות בשזופים ונקראים "כיסי המן". והמנהג לעשותם בעלי שלש קצוות, בצורת חצי "מגן דוד". וכזמננו, שהורה הרה"צ מכ. כי "מגן דוד" גרוע מצלם, יש לחוש לתקלה, פן כאשר הניח אשה את "כיסי המן" בארגו זה על גבי זה הפוכים, תהיה מתהוה משני כיסי המן בעין צורה מגן דוד והעבור על לאו דלא תעשה לך פסל... ובכן אני שואל מה לעשות במנהג הזה?

כ"ד הקמן שמריל כסיל ר"פ בק"ק מיפשוך כהמחיים זנב הלמאה.

(תשובה) כ"ה. רב טוב לה"ר ר' שמריל! אחרש"ה הנני נותן לו תשובה כרוה, כי כבר עיינתו אני ובית דיני בדבר המנהג הזה וגמרנו כי נכון לכמלו ולאפות את כיסי המן בעלי ארבע קצוות, בצורת כבע פוגני לאומי. וכבר נמצאים החת מבכש הדפוס מורעות על כמול המנהג הזה ותקנתו, שאשלחם אי"ה לכל הקהלות, למען לא תכשל ח"ו שום אשה בעון ע"ו.

כ"ד הקמן נטקע רפ"ר חופ"ק לבוב. צו"ש.

מחרוב ומרחוק.

חלום פרעה. החוקרים הגדולים הרומקאפף ובאקסהייץ הקרו ודישו על טעם הרעב בשנה הזאת ומצאו, כי פרעה זמננו, אשר על נהר שפר ע"ע, חלם, כי

שבע פרות פוקניות דלות ורעות תארמאד בלעו שבע פרות אשכנזיות טובות מראה ובריאות בשר. אחרי היום הזה מכרה להיות רעב. לפותר ה'ומו לא היה פרעה זמננו צריך, כי אין הכס ונכון כמותה.

ארץ ליהודים. אחרי שברך ישראל זנביל את כל הגלגל ולא מצא בכר כדור הארץ ארץ פנויה ליהודים החליט לעשות בעצמו גליבוש חדש ומפוח הארץ החדש נמורות, אשר בהם יקציע מקום רב ידים לעם היהודי ומי יאמר לו מה תעשה. ה'ורד רותשילד נדב להכלית זאת את שירי הכנסותיו משלש שנים.

קרני פרה. במזיאום אשר כאירא במצרים הוצנו עתה לראוה שבע זונות קרני הפרה של פרעה מימי יוסף ולא נודע אם הם משבע הפרות הדלות או משבע הפרות השמנות.

המצאה מחוכמה. באספת סוהרי היין, שהיתה פה, להועץ ע"ד אסור התעורבות, שנמרה עליהם, החליטו ע"פ הצעת משכיל עברי, לעשות ע"פ שיטת הסופרים העברים החדשים. אחרי שאסרו התכנים את השיטה הישנה לערב אפימורמות בתוך ההסידות התחילו לערב הסידות בתוך האפימורמות. כן יעשו מעתה גם סוהרי היין; אחרי שנאסרה להם ערוב מים ביין יערבו עתה יין במים וזה לא נאסר.

לאחר מעשה. באספה השאית דרשו הסוציארים בקוקרוק מאת מנהלם מר מאבדיכנר ויס, שעד כה נשאוהו כל החברות והחברים על כפיהם, להתפטר מכל משרות הכבוד, יען נודע, כי מאז יסד לו בית מלאכת בנדים לעצמו שכה את כל דרשותיו ופרותיו ע"ד החרות ושעבד את משרתיו ופועליו ועשקם והונה אותם. גם נודע, שאינו מדקדק כראוי בשבתת יום א', המבשלת מכרהה להשיק את התנור וכבשל ביום ההוא וגם דטהר את בנדיו ונעליו. האספה החליטה, כי מהיום והלאה ימנו למנהל רק נותן עבודה, שלא ימיר עוד את דעותיו כמקבל עבודה.

ש"מ"ש

מן החברות. מהחברות הציוניות ברוב הערים מודיעים אותנו, כי כבר קראו קריאה-שמע במרם תלכנה לישן את שנה הקיץ. — חכרה "עבריה" בקוצוב החליטה, להציע בקונגרס הבא, שמי שאינו מוצא שם ארמי לא יאיו מושג יהיה רשאי להשתמש לפעמים בשם עבדי. — חכרה "יקום פורקן" ככוננוב שכחה לאיו הכליתנוסדה; מי שידע להזכיר יתקבל ל"חבר נכבד". — מזכיר החברה "משוכה ציון" ככחשנוב הואיל במזוב הנדול להודיענו במכתב כהוב על שלשה עשר גליונות בפולים, כי בשבוע שעבר נהאספו כל אנשי הועד של הח' הזאת ואחרי שהשתעשעו בשוחה נעימה ע"ד הכוץ שבעיר ועל יוקר ההפוחים הציע מר ג. סוף הוכוח, כל אחד הקטיף לו פפירוס ושמחים וטובי לב שבו לביהם. — חכרה "קמצני ציון" בכילוב החליטה פה אחד, לדרוש מאת מול"י כל העתונים היהודיים, לשלוח לה את הגליונות, בל השנה חנם, למען לא יצטרך שום אדם בעיר להוציא כסף על עתונים. גם החליטה להכתוב את מציע ההצעה הטובה מר זעליג קלוגר בספר הזהב חנם. — חכרה "הדסה" במאירן החליטה, לדרוש מרבני הפורים, להתיר צרוף נשים למנין אחרי שבפינלנד ובאנגליא זכו כבר הנשים בזכות הבחירה. גם החליטה, שכאשר תקנה לה אשה כבע חדש לא הביאנו לבעלה לבחור, כי בגריות הנה ויש להן זכות הבחירה. בקונגרס של נשים ציוניות הציע הח' הזו, להנהיג מנוי רבנית של פורים, כי אף הן היו באותו נס. — בחכרה "קריית ספר" בדביר הציע מר ספרין: אחרי שידוע שיש ביהודים סופרים עברים טובים יותר מקוראים ואין לסופרים הם כקום להדפיס דבריהם, כי העורכים אנשים רעים הם ודוחים כל הדברים הטובים ומדפיסים רק הבלים, לכן הוציא כל חכרה עתון יומי לעצמה. אחד החברים התחיל להסביר, כי אי אפשר הדבר כאין כסף ומאין בית דפוס עברי ככל עיר, היושב בראש גשר בו בנייפה בקראו: דאקציונר כזונו ומיד נסההמו מענותיו.

משרה הספרות והמדעים.

תורות הרב של פורים.

אל התפלוא, שפלוגי המושקא הפושע, המלשין והמבזה את העם היהודי, פוהח ידו ברחכה בפורים

ונותן לכל הפושט יד — "הקון" הוא נותן ביום מות צוררי ישראל בימי אחשוורוש.

אל התפלוא על צדיקים יודעים, המנינים על הגנבים הגדולים בארץ ישראל, דין פשוט מצאו בגמרא: רוב גנבי ישראל ניהו; הגנבה היא לפי"ו בעיניהם מתנאי היהדות.

אל התמהו, שסופרים עברים הגונים ממליצים על מיסיונר עשיר, שפרץ אל מחיצתם, להסית את כל המשכילים העברים לשמד, בעוד שהסופרים הם עצמם כהמרטרים על הנזירות הקתוליות ושליחיהן ועל מיסיונרים פשוטים, הגונים נפשות יחידות לשמד — כלל ישן הוא: הולים את הגנב הפעוט, הגונב פח לחם ברעכוני, אבל מניחים חפשים את הגנבים הגדולים, המורירים לשחת חצי העולם.

קשה גזירתו של פלוגי הסופר המיסיונרי מגזירתו של הפן. המן, שרצה לקנות את היהודים להאבדים, הוקיר עב"פ ערכם ושקל בעדם עשרה אלפים ככר כסף. ופלוגי מקיל כל כך ביהודים עד שהוא אומר לקנותם בעשרת אלפים רובל. צא וחשוב, כמה רובלים יבולים לכבוש מכבר כסף אחת!

בני עמוד המיד על דעתך ולעולם אל תודה דעת אחרים, אף אם יביאו לך ראיות ומפתים חוהכים על אמתות דעהם. ואם ישאלוך שאלות, שאין לך תשובה עליהן — אם חסיד אתה תקרא להם: אפיקורסים! ואם חפשי בדעות אתה תקרא להם: ריאקציונרים! והראה נפלאות, שמיד יאלמו דומיה, צריכים להזכיר את עורכי העתונים, שלא יקבלו בהם רק מאמרים בענינים חשובים מאד ולא בענינים קלי ערך, כי רק על אלה האחרונים משהרבנים מיד וכוחים ארוכים עד שהנפש היפה תקוץ בכל העתון.

אם המצא שסופר אחד מבטיחך במאמרו, שלא ידבר ולא ידון על איזה ענין, הדע, שבתוך כדי דבור ידבר וידון נענין ההוא כמה שיש בו די. אל התמהו, שפלוגי הסופר היהודי יליד רוסיא מגנה את כל סופרי גלוציא בעתון בחו"ל; את זה למד בארצו, שעם כל לבלר מהמאות השחורות, הנבער מבל דעה, טכטל בנאותו את כל העולם והרבותו.

מפומים.

אהשוורש מלך פכה היה — עד "כטוב לב המלך ביון". היין ששתה אחשוורש סם מות היה בו — לושתי. (תרגום קשה). ותלקה אסתר" תרגומו: "ואדברת אסתר באונכא"; והא "אסתר קרקע עולם היתה" וקרקע אינה נגזלת?!

נכנו וגמרו אהשוורש מלך טפש היה, שאלמלא כך, לא היה נושא ירקרוקת.

"יש זריו ונפסד" מלן? מהכן, בבקר בא לאמר למלך לתלות את כרדכי והבוכתו היתה שלמה.

אלמלא היה הרבונה אהר בן ה"סריסים" היה לחשרו שהתאהב בורש ורצה להפטר מהמן.

הכן חרע לבנו דלפון, שבזכותו נהרג ולכסוף נתלה. ותחת בן הטיב לה"דלפונים" שבכל הדורות.

ויזתא "הכס" היה, כי להיות בן זקנים אצל רב אוצרות מהכן, היש חכמה גדולה מזו?

כמה כפויי טובה הם יהודינו! מורדכי שהציל את חייהם היה רק, רצוני לרב אחיו.

יש ליהן טעם הגון על שאין אומרים הלל כפורים, כי אם הבנים שמחה! יהיה "לועג לרש" כלפי זרש.

ה. אברדם.

תגרות.

התלגרף מביא לנו בשורות טובות מזלכ, כי הרה"צ שליט"א הולך ומתעשר מן המתנות היקרות, שהוא מקבל בהור משלוח כנוח. גם המושקים שלנו בכל המקומות מקבלים משלוח מנות מאת ירדיהם. והננו נוהגים בזה לפני קוראינו את כל התלגרמות, שהגיעו אלינו.

זלכ, שליח מיוחד בא מוויין מאת סטרוינסקי. נכנס לפני ולפנים ונתקבל בספ"י והגיש לפני כבוד הרה"צ שליט"א משלוח מנות מאת ירדו ס. והיינו תלבשת פולגו לאומי עם סף פולגו לאות כבוד על הלחמו בעדו כחרף גפש בשעת הבחירה.

זלכ. הרה"צ שליט"א קבל מאת נשיא הזרדרא גרודובי, דגל פולגי, לסוכב בו את הבימה בשמחת הורה בשעת ההקפות.

זלכ. הרה"צ שליט"א קבל מאת הפרופ. ג. נשיא הקאלא, צנא מלא ספרא והיינו כל ספרי מיצקיבטש, מנלה פולנית, הגדה פולנית ובעד הרבנית "צאינה וראינה" בתרגום פולגי.

זלכ. הרה"צ שליט"א קבל מאת מערכת הסלובו עשר הוצאות שנתיות ס"פ מכורכות כבריכה מפוארה, וגם מלון פולגי.

זלכ. סמולן ככבודו ובעצמו נכנס לפני ולפנים ובירדו משלוח מנות להרה"צ מאה אכסמפלרים כקץ שירים פולנים לאומיים. הספרים נתחלקו בין החסידים, לזמרם בסעודה השלישית.

לכוב. נמקע קבל מאת הקאלא העודת כובס מומחה, לאות כבוד על הצמינו בפרלמנט, כרחצו את צואה התקפים הפולנים, שנתלכלכו בה בשעת הבחירות...

לכוב. נמקע קבל מאת פייערשטיין ירדו, ש"ס בבלי עם האלפסין לאות כבוד על התפארו בהפרלמנט כרוב ידיעתו בחכמת ישראל...

לכוב. דיאמנד קבל מאת הסוחרים היהודים עניבת משי אדומה תמימה, לאות כבוד והודה על אשר הציע בעדם בהפרלמנט הצעה לטובתם כדבר שמירת שבת שניה של גליות...

לכוב. אשכנזי קבל מאת הזרדרא עגלה התומה לסוס, לנסוע מעיר לעיר, לחלק את ה"ביעדנאשין" בין החותמים, שאינו יודע את אדריסתם...

מרפרקון. גאלל קבל מאת מבחי החורים בעירו חזיר רך וטוב ושמן מאד לסעודה פורים, לאות תודה על אשר הביא בעדם בהפרלמנט אינטרפלציא למובתם...

משוזלוב. הרופא נאלד קבל מאת הקאלא צבת נאה מאד, להוציא בה שני עצמו ושני צוררינו...

דרונק. קלישר קבל מאת מועצת עיר קולמייא העורת אלס... ומאת הב"ד דשם קבל הרמנא להיות דין אלס בדין חליצה...

פמשישיל. אנשי עירנו הבטיחו את צירנו ליברמן לשלוח לו משלוח מנות הרבה מאד ואפילו מעט לא שלחו, שכן הוא הבטיח לעשות למובתם הרבה בפרלמנט ואפילו מעט לא עשה...

קוקורוק. חסידי עירנו אומרים לכבד את ציר קהלהנו במשלוח מנות יפה ונהדר, כראוי למנהיג ישראל גדול כמותו, על הצטיינו במלשינות נגד בה"ס העברים ונגד עורך "החצפה", היינו שיציבו לו מצבת זכרון כחצר בית הת"ת בספורק על ראשו. גם החליטו, שמלמדי הת"ת ילמדוהו חנם לקרוא בה"וואכענבלאמ" שלו.

ומרדכי ידע. יעקלי ויוסלי חוזרים על מגלת אסתר, שלמרו היים כחרד, יוסלי הקטן שואל בתמיה: מאין ידע מרדכי את הנעשה בבית המלך; יעקלי מושבו כבוכעו ולועג; שוטה, התדכה כי מרדכי היה כטלן? תיא קרא בעתונים.

פינא ביעגעלאייזען מאורשים
אליעזר ביעגעראייזען כרנוב.

ממעמקי לבבי הנני מברך את רעי וירידי כנפשי מר אליעזר ביעגעלאייזען לבאו בקשר החתון. מאיר חיים הויזער — ברנוב. כרגשי ירדות הננו ככרכים במז"מ את מר שמעון בולגריי מפאלאווע לאודסו עם מ' אמליא זאנענשיין ממשורטקוב. מז"מ להוריו. חיים צבי ווייך ורעיתו. הנני מברכים במז"מ את רענו מר הלל פינטשובסקי לארוסו עם מ' אסתר גיטל משוועשקענבוים. אהרן קלויבאנוף, נתנאל דאמאסא, יוסף העניג—מרנוב. מברכים אנו את חברנו מר בנימין קליין לארוסו. משה אהרן וואהלמושה, משה ליב וואהלמושה—סמרי. הנני מברך את חברי מר משה ויונפלד לארוסו. שמעון אהרענשטיין—יסלא.

Dr. LEON MIRTENBAUM

ZAHNARZT

KRAKAU, Grodzka 6.

ord. 9-12 - 2-5

פאָרצעלאַן-עמאַל-אונד נאָרדפּלאַמבען, קינסט-ליכע געביססע, קראָנען אונד נאָרדבריקען.

HOTEL SPATZ

Krakau.

דען געעהרמען יידישען קויפליימען דער פראווינג בעעהרע איך מיך מיין אללג. בעליעכטע ניי רע:אווירטע רעסטאראציאן אים אייגענעם הויזע, עקע רער באזיע-ציאליא אונד מעטהגאסע צו עמפפעהלען. אים ועלבען הויזע האבע איך מיר אויך איין מיט אללעס קאמפארט איינסעשטאט-מעמעס האַטעל איינגעריכטעטע. איינסעסט שטאקאפּטע שפייזען בתכלית השרות אללערליי בערע, ועמליכע בעקוועט ליכקייטען, ביליגע פרייזע.

ברכת מו"מ אברך את תלמידי היקר מר בנימין קליין מסמרי לארוס. מו"מ גם לאבותיו הנכבדים. נ. דיקער - סמרי.

מעמקי לבי נברך במו"מ את מר אברהם בערשאס הכהן עם זו' לחתונת בנכ מר דוב עם מ' שרה שפרינצא גרוספּלר.

יזחק קלוגמאן ורעיתו. הנני מביע במו"מ לש"ב מר ישעיה לעוו לארוס עם מ' שרה שפאטץ מליזענסק.

יעקב לעוו. מקרב לבי אברך את חברי מר דוד ראב לחתונת במו"מ. חיים מים - סאנוק.

מודעה רבה לאורייתא.

הנני להודיע בזה לכל אחב"י, כי הוצאתי לאור מחדש את הספר היקר לחם ושמלה על הלכות נדה טבילה ומקואות מאת מו"ח זקני הגאון המפורסם מוהר"ר שלמה גאנצפריעד זצ"ל וכבר הסכימו על על החבור הזה מכן הגה"ג מסאנדן ומהר"ם א"ש זצ"ל והיא חיבור הפלא ופלא נחין מאד לכל בר אורין מגדול ועד קטן בנודע. ונתקבל ס' הזה לכל גדולי הדור, ועתה נדפס ב"ה בתכלית ההדרור ויופי על ניר יפה ואותיות גדולות וכל רואה זאת מצוה לפרסם - מי שירצה להשיגו ישלח לי סך 2 קראנען 50 העללעו ויקבלנו חפשי על הב"ד משולם פייש ווייס.

Weisz Fülöp Magyar Lapos

האנקורז.

ראשי הקהלה בעיר טארנאו (גאליציען) מבקשים בער ערה ישראל חזן.

החפץ בהמשרה הזאת צריך להוכיח. א) כי מספר שנותיו הוא בין שלשים וארבעים שנה; ב) כי יתנהג בדרך הישר; ג) וכי יש לו ידיעה ברורה במוזיקה ויבין ללמד את משוררים (קאָר אבריקטען אונד דעריגייערען). מכתבו בקשה כצירוף התעודות צריך לשלוח עד יום 1 אפריל 1908 פראנקא על יד ראש העדה החתום מטה.

שבר שנתי של החזן יהי 2400 בתרים, מלבד הבנסות הבלתי קבועות; המשוררים יקיבלו מאת ראש העדה וגם שכרם ישלמו הם.

החזן יקיבל אחר זמרת הפראבע, באשר ימצא חן בעיני השומעים;

הוצאת הדרך נשיב אך להחזן שיקובל; טארנאו דעם 3 מערץ 1908

Der Vorstand der israelit. Cultusgemeinde JOSEF MASCHLER.

ברנשי גיל ואהבה אביע מעמק לבי במו"מ לידידי החריף שלשלה היוחסין מר שמואל האגיר מפלסופישא (אונגריא) לארוס עם מרת רוזא זליקא-ויטש משפּלונטשא (אונגריא). מו"מ להוריו. בן ציון שויבר - סניאטין.

מעמק לבנו נברך במו"מ את מר שמעון בילגריי מפאלאווע. לארוס עם מרת אמליא זאנענשיין מטשארטקוב. מו"מ גם להוריו. רפאל בינדער ורעיתו - פאוויושיווקי.

מעמק לבבנו הננו מברכים במו"מ את בן דודנו מר אייזיק גרינשלאג מטיקולאיוב לארוס את מרת העלענא וואלפגאנג. אברהם, אייזיק ורגינא נאלדבערג - ווערין.

הננו מברכים את ירדנו מר יעקב שליויער מיברוב לארוס עם מ' חוה מיך מפרמיסלא. באָנען עם לאנדא.

ברנשי ירדות הנני מברך במו"מ את חברי הנכבד מר משה ויזנפיר וואה רעי מר אליה בראנער לארוס. ליבוש אדלער - פרשעוואָרסק.

מעמק לבי אברך את רעי היקר מר משה שוואַרצאן מזוכרוב לארוס עם מרת וואַטע הירשהארן מקאזלוב במו"מ. מו"מ לאבותיו הוקנים. יעקב געלבערג - לבוב.

מקרב לבי אביע במו"מ לידידי מר עזריאל פראסטיג מסאקאל לבלילת בתו מ' לאה עם מר נפתלי הירץ בעהם. שלום אהרן ראזענטהאל, רסטורטור, - לבוב.

החברה, מעורר ישנים" בבייש מברכה במו"מ את חברה מר צבי גלדברג מפה לחתונתו עם מ' שיינדל שטיעפעל מקראסנא.

ברבתי העלה על ראש רעי מר צבי גלדברג מפה לחתונתו. יעקב גמץ - בייטש.

מקרב לבי אביע במו"מ לאחותי מרת מרים גלאנצמאן להארשה למר אלי' בראנער מפשעוואָרסק. בעריל גלאנצמאן סמבור הישנה.

הנני מברך במו"מ את ידידי מר אלי' בראנער לארוס. אהרן צעלערקרויס - קאנטשונא.

מעמקי לבי אברך את מר אלי' בראנער לארוס. זינדל יאקוב.

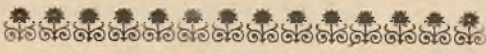
אני מברך את מר אלי' בראנער לארוס. אייזיק ענגלארד הצעיר.

מעמק לבי אברך במו"מ את ידידי מר ברוך נעבעל לארשו את מ' רבקה קורז מפאמריין. מו"מ להוריו. זעליג פריינדליך. - סטרעליסק.

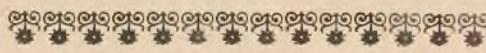
מקירות לבי אברך במו"מ את חברי מר ברוך נעבעל לארוס, מו"מ להוריו. צבי הירש רייש - סטרעליסק.

ברנשי גיל אברך במו"מ את אחותי מ' יוסא לארוסה עם מר שלמה ב"ץ מסאנוק. יוסף גערבער - מאשצ'יסק.

ברכת מו"מ לאהובי מר חיים הלוי בירנבוים עם זו' מ' צוועטשע מאשפיצין לבאס תחת צל אפריון. אלעזר שענבערג - טרנוב.

HOTEL KELLER
KRAKAU, KRAKAUER GASSE 27.
איד בעעהרע מיך דען הערר יידיש אראטהאָרסקין קויפ-ליישע בעקאנטע צו מאכען, דאס איך מיין אלס בעקאנטעס אונד בעליעכטעס אונד האַטעל אונד רעסטאראציאן אים אייגענעם הויזע, ניי רע:אווירטע רעסטאראציאן אונד מעטהגאסע צו עמפפעהלען. אים ועלבען הויזע האבע איך מיר אויך איין מיט אללעס קאמפארט איינסעשטאט-מעמעס האַטעל איינגעריכטעטע. איינסעסט שטאקאפּטע שפייזען בתכלית השרות אללערליי בערע, ועמליכע בעקוועט ליכקייטען, ביליגע פרייזע.

!! AUSVERKAUF !!
4 Paar Schuhe um 7 Kronen.
Durch Ankauf enormer Quantitäten in Schuwaren werden nur durch kurze Zeit um Spottpreis abgegeben 2 Paar Herren- und 2 Paar Damen-Schnürschuhe mit stark genageltem kräftigem Lederboden, mit extrafinem Lederbesatz, hocheleg. neuester Façon und stark. Grasse nach em. oder Nr Aile 4 Paar kosten bios 7 Kronen. Versandt per Postnachnahme. Umtausch gestattet, auch Geld anstandslos retour. — „Schuh-Exporthaus. Krakau“ Postfach 95.

רוסטישער טהעז
פאָן 4 ביי 10 קראָנען פער קילאָ בייא
Apermann, Brody
Postfach 25.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים ופתרוני מאת שמעון מנחם לור.

תכן הענינים, פתיחה. פרק א', סוד הסמכטיון בתור אות לקדושת שבת ב. הסמכטיון ו"הרי החשך" ביחוסם להשבטים. ג. ההגדה על אדות "בני משה" ויפורה. ד. ממלכת ישראל בערב הדרומית ובאפריקה המזרחית, ממלכות יהודיות של הכהורים, החלילים והאזוארים באירפה. ה. אלדר הרני וספוריו. ו. נפלאות עשה"ש מקימות ע"י עדים נכרים, ז. מהות השבטים הנ"ל וסוד "שבט יוסף". ח. ממלכת ישראל באזיא התיכונה. (בשרות בנימן ממדירו). ט. בשורות ע"ד ביאת עשה"ש והמשיח. יב. מלכת ישראל במדבר סהרה. יא. דור הראובני ושליחותו (ממלכת ישראל במדבר ערב). יב. ממלכת ישראל כהורו (דברי הימים של עשה"ש). יג. עקבות נחמי ישראל באזיא המזרחית ובאסטרליא. יד. ער-ראיה לכל הגרות. טו. אגרת נחמה מבני משה, אשר מעבר לנחר סמכטיון. טז. שבת צבי ועשרת השבטים. יז. הגדת "היהודים הארומים" ויפורה. יח. תורים נוסעים לבקש את עשה"ש (מכתב רבנים אל בני משה). יט. עשרת השבטים והסמכטיון בחינא. כ. עשרת השבטים באמריקה. כא. האנגלים - עשרת השבטים. כב. היפנים - עשרת השבטים. כג. בטול ההשערה החרשה, שהתבוללו עשה"ש כגוים. כד. פתרון החידה. כה. השבטים ומחלקותם בא"י ואופן גלותם. כו. יהודה וישראל נוי אחר. כז. שנים עשר שבטים בזמן הזה. כח. אחרית דבר. כל הפרובלמות האלה תתבארה בחקירה מרעית חפשיה, בהגדות כל חומנים בענין זה תגלה מקורן ומהותן, כל התשעורות תבנתה, להעמיד את הרבר על אמתותו. מחיר הספר 2 כתרם. - להשיגו ע"י הארמיניסטרציא "המצפה" בקראקא.

בית מסחר הספרים של
אברהם ראָבינזאהן בסטאניסלאו
ממציא לכל דורש כל ספרי "תושיה", "אחיאסף", "האור", "טוריה", "יבנת", "אזראעלימ" מווילנא, "אביב", כל מיני ספרי חנוך ולמוד חדשים וגם ישנים, ספרי השכלה החדשים ביבליותיקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 בתרים, כל מיני ביבליותיקות לילדים, לבני הנעורים ביבליותיקה נצנים, פרחים כבורים כל ספרי זוגון. ספורים, רומנים וחזיונות הכל במקח השוה. ווערמער-בוך אשכנזית - עברית מאת ד"ר מרגל במחיר הנמוך חברות, בהי ספר, ביב-ליותיקות מקבלים רכש חנוך. קמלונ מפורט וגם בללי ישלח לכל דורש חנם. האררהס:
Abr. Robinsohn, Buchhandlung Stanislau.

עכט פאפאוו אייד וויסאצחי טהעע

כשר לפסח

אין ארגינאל 1/4, 1/8, 1/16 פפונד פאקעטען
 בהשגחת נאמנים ובהסכמת בריצ במאסקווא.
 הסחיר מן 1.50 פל. עד 5 פל. פרי פפונד.
 אויך לאוער טהעע מוכר כשר לפסח מן 2.25
 עד 4 פל. פרי. קילא. חלוק בין סארמע לסארטע
 25 צ"ל, הן על השקולים פרי. קילא ה. על
 החבשים רוסס. פרי. פפונד. — גם קאפעס
 מוכחרים שרופים כשרים לפסח מן 1.30—2.
 פל. פרי. פפונד. קאפפעע בלתי שרוף מן
 1.15—1.50 פל. פרייזקוראנט גראטיס.

Moskauer Theerfiliale für Oestri. Ungarn
Jonatan Birnbaum
 (Sohn des Juda Birnbaum)
 Krakau, Miodowagasse Nr. 3.

פחמיאבן
 ממכראות אשר בפרוסיה משלח
D. Goldstein, Oświęcim.

Hotel Zipper Lemberg

מיינען פ. מ. געסטען מאכע איך
 העמיט בעקאנט, ראס איך מיט דעס 15
 דיעזעס מאנאטס איינע פיליאלע מיינעם
 האמעל אין דער

סטאניסלויער גאסע נר. 4
 וויזארווי מיינעם האמעל רייטאנאר נר. 9
 ערעפנעט, אונד מיט גרעסעס קאמפארט
 איינגעריכטעט האבע, עלעקטרישעס
 ליכט, באדעצימער וויא אויך איינע
 מילכהאלע, ווא שפייזען שטרענג כשר
 זינד, אונד מיט זארגפעטיגסטער בע-
 דיענונג פערזעהען. פערנער האבע איך
 צור בעקוועטליכקייט מיינער געסטע
 ביים K. K. פאָסעט עט מעלעגראפאנאכט
 ערוורקט, דאס בייא מעלעגראפארען אן
 מיינע האמעלס ציפערהאמעל, אדער
 האמעלציפער אלס איין ווארט בעטראכ-
 טעט ווירד, אונד די זעלבע אדרעסע
 גילט פיר ביידע האמעלס.

אום צאהלרייכען צושפרוך ביטעט.
הירש ציפער
 פארמאלס
 האמעל עט רעסטוראציאן קאמין.

מצות לפסח

פרימא קוואליטעט ליעפערט די זייט
 30 יאהרען אונטער שטרענג ארי-
 טהאדאקס ראבינישער אויפזיכט
 אלבעקאנטע אונד בעסערענאמיערעסעטע
 מצות-בעקעריי מיט מאטארען-בעטריעב
 דעם

Alois Reis
 Ung. Brod, (Mähren).

צו ביליגען פרייזען.
 שפעציאליטעט, ברוינגעבאקענע אונד
 אייער-מצות. — נור רעכטזייטיג איינלא-
 גענדע אויפטרענע ווערדען בעריקויכטיגט.

דיא פיליאלע דער קאיו. קענ. פרוויליג. גאלציזשען

אהציען-היפאטהעהענבאנק

אין קראקווא, רינגפלעטץ (עקע דער ברידערנאסע)

האט איינע

פארשוס-האסע

(איינגאנג פאן דער ברידערנאסע) ערעפנעט.

דיזעכע נעוואהרט אנליהען גענען רעווערס, ריקצאלבאר
 אין וואַנעטריכען, מאַנאטריכען אָדער פֿיערטעליאָדריכען ראַטען.

לייזט אויך געלד אויף ווערטפאפיערע
 זאוי אויף זילבער, גאלד אונד עדעלשטיינע.

כשר לפסח

שומן צערעס

דוא שומן הצמחים היחיד הנכבש בארץ
 הזאת מאגזי מוכוס בפבריה שלנו.

בימי היוקר ישמשו בשומן צערעס, כי הוא
 בזול ואינו גרוע משומן אחר.
 כל המלאכה, מן כבישת גרעיני האנוזים עד
 העטיפה והמשלוח, עומדת תחת השגחה דתית
 מעולה ויש ערובה נאמנה כמעשה השומן על
 כשרותו בפסח. •כי

שומן הצערעס

שלני נעשה תחת השגחה הה"ג ר' שמהה
 פרענקעל מפארגורזע.

Georg Schicht A. G. Aussig a. E.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN

GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgasse 71.

רעזיגע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען
 לאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט די
 מארקע „שרייבענדער ענגעל“ זאממט 10
 פלאטטען נור 35 פלאָרין. נייעמאנד זאל ריעזע
 בעסטע געלעגענהייט פֿערזיימען.

פרייזקוראנטע עט הויפטפערציובניסע אויף פֿער-
 לאנגען גראטיס אונד פֿראַנקאָ.

יין טוב ושמור להג הפסח.

בבית מסחר היין שלי פה קראקא ברייטע-
 גאסע נומר 10 או אלטע וויכסעלנאסע 67
 נמצאים בשנה הזאת יינות ושלוואווימיץ
 כמינים שונים, ישן ושמור וגם טוב מאד,
 בזול וכבדק השוה וכל הבא אלי לקנות
 בורא' ישבע רצון ויהנה בחג המצות
 ברב ריצוה.

יעקב וואלד.

ערשטע קראקויער מיט עלעקטרי-
 שער קראפט בעטריעבענע
 כשרה כשרה
דאמפ-זעלכווארען
פאבריק
 מיט דען בעסטען כאָרענסטען
 מאשינען. ערציניט שענע פרימא
 סאלאמי וועראנעזער, ברוסט שי-
 קען, קרענווירסאעל א ז. ו. פֿער-
 זעהען מיט הכשר של הבוד"צ
 דפה. עמפֿיעהלט צו
 בילדיגסטען פרייזען.
 אויף פערלאנגען ווירד פרייז-
 קוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.
Emanuel Glaser
 KRAKAU, Brzego-Ciata 8.

זרגון ולשוו-עבר

(למי משניהם היתרון)

הספר הזה יתור את השאלה האקטואלית
 עפ"י מופתים הסמורים ומדעיים, ולדוברי-
 עברית יהיה ענין רב לענות בו.
 ראוי איפוא שכל איש יהודי יקנהו,
 כי לאומי-מדעי הוא במלוא המובן.
 מהירו כתר ועשר אנורות (1 K 10 h)
 וישולח הפשי.

להשיגו אצל המחבר והמו"ל:

M. J. HEILMANN

Podgórze, Józefinska 24.

גם אצל מוכרי הספרים המפורסם:

L. Fortgang, Kaschau, (Ungarn).

כשר לפסח

גאנווע-פעטמ

רָאָהֶעס אונד געקאָבמעס פֿערזענרעט
 טעגליך פֿרישעס

Juda Zins in Husiatyn (Galizien).

פרייזע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים
 מבערזאן, ספרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף
 פֿערלאנגען.

נבכש מורה עברי

להורות ג' הלמידים את השפה העברית
 עם הלמוד בבלי ונמוקיו וגם לגמור
 עמהם פולנית ואשכנזית בכל מקצועותיהן.
 המוכשר וטובן לקבל עליו המשרה הנ"ל
 יבאר הנאיו ומשבורתו ויפנה אר

-Josef Krieger, Mikolajów a. Dniestr.

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu